

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven drie dierenartsen over ziekten in de melkveehouderij. Toon Meesters, werkzaam bij Vee & Arts Veterinaire Diensten uit Roosendaal, Hans Van Loo, verbonden aan de Universiteit Gent (en dierenarts te Merelbeke), en Annemiek Veenkamp van Dierenartspraktijk Flevoland wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziekte tot behandeling.

Hemorrhagisch bowel syndroom verloopt vaak fataal

naam aandoening
hemorrhagisch bowel syndrome (HBS)

verschijnselen
plotselinge sloomheid, ondertemperatuur, buikpijn, zwarte mest met bloedstolsels

oorzaak
meerdere factoren

behandeling
vaak tevergeefs

Al vroeg in de dagelijkse route bezocht ik een veehouder met een koe die acuut uit de melk was en erg sloom was. De koe, die een maand ervoor gekalfd had, was in een dag van 25 liter per melkbeurt gezakt naar nog geen 4 liter. De patiënt stond er zichtbaar ziek bij, de oren en de kop omlaag, de ogen diepliggend en de buik opgetrokken. De koe voelde koud aan, de lichaamstemperatuur was 38°C. Aan de uier en de melk was buiten de productiedaling niets afwijkends te zien noch te voelen en ook de mest was normaal. Het af en toe naar de buik slaan met de achterpoten gaf wel aan dat ze buikpijn (koliek) had.

Hierop heb ik haar een ontstekingsremmer en een kramponderdrukker in de bloedader gespoten. De kramponderdrukker is in Nederland niet geregistreerd voor melkgevende dieren en wordt daarmee als 'off-label use' gebruikt.

Omdat het dier na de behandeling niet opknapte maar nog meer achteruitging, heb ik haar aan het eind van de middag nogmaals bezocht. Bij rectaal onderzoek haalde ik zwarte stinkende mest met bloedklonters uit het rectum en kon ik inwendig de verwijde darmlussen voelen. De diagnose hemorrhagisch bowel syndrome was nu wel duidelijk. Gezien het snelle verloop, de shocktoestand van de koe,

de buikpijn en de slechte prognose heb ik in overleg met de veehouder de koe geëuthanaseerd.

Hemorrahgisch bowel syndrome (HBS) komt met regelmaat voor bij melkvee, meestal bij hoogproductieve dieren een tot drie maanden na afkalven en bijna altijd met fatale afloop. Bij sectie van een koe met dit syndroom vallen de donkere, met bloed ('hemorrhagisch') en gas gevulde dunne darmen ('bowel') op. Hierin worden grote hoeveelheden Clostridium perfringens type A-bacteriën gevonden. Ook Aspergillus, een schimmel, wordt vaak gevonden.

Een bloedende lebmaagzweer of darmzweer kan ook zwarte mest veroorzaken, maar dan is het verloop meer geleidelijk en minder heftig.

Hoewel meerdere dieren in dezelfde omstandigheden risico lopen, is er meestal maar een enkel dier met het ziektebeeld. Het is wel aan te bevelen om over te stappen op een rustiger rantsoen met meer structuur erin en zonder overmaat aan zetmeel. Het effect van een Clostridium-vaccinatie tegen dit syndroom bij melkvee is nog onvoldoende onderbouwd. DGZ Vlaanderen doet momenteel onderzoek naar deze aandoening om meer inzicht te verkrijgen in de risicofactoren, de oorzaken en het ziekteverloop.